

JAARVERSLAG RAVON 2005

In dit jaarverslag passeren de belangrijkste zaken met betrekking tot RAVON de revue. Er is zowel informatie over de vrijwilligersactiviteiten als over de werkorganisatie opgenomen. Een kortere versie van dit jaarverslag wordt opgenomen in het RAVON tijdschrift. Een bondige versie wordt als kleurenbrochure uitgegeven.

De werkorganisatie van de Stichting RAVON is gehuisvest op de Radboud Universiteit te Nijmegen en op de Universiteit van Amsterdam (Werkgroep Monitoring).

DONATEURS EN GEGEVENS

Het aantal donateurs is in 2005 licht gegroeid naar 810. Veel donateurs zijn actief in het veld met inventariseren en monitoren. In 2005 werden opvallend veel gegevens ingestuurd: totaal konden we ruim 44.000 records aan het landelijk databestand toevoegen! Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2004. Daarmee groeide het databestand tot over de 384.000 waarnemingen.

WEEKEINDEN

RAVON organiseert jaarlijks twee inventarisatieweekenden. Met Hemelvaart gaat de aandacht vooral uit naar amfibieën en reptielen. In oktober is er een vissenweekeinde.

Hemelvaartweekeinde 2005 Noordelijke Veluwe

Het traditionele Hemelvaartweekend vond in 2005 in de provincie Gelderland plaats. Tijdens het Hemelvaartweekend 2005 zijn in totaal 151 kilometerhokken onderzocht op het voorkomen van reptielen, amfibieën en vissen. Onderzoek heeft voornamelijk op het noordelijk en westelijk deel van de Veluwe en in het gebied tussen de westelijke Veluwe en het Veluwemeer plaatsgevonden. Daarnaast is één dag besteed om het voorkomen van de Italiaanse kamsalamander op de Kroondomeinen in kaart te brengen.

Op het noordelijk en westelijk deel van de Veluwe liggen grote gebieden die niet of nauwelijks onderzocht zijn. De afwezigheid van onderzoek op dit deel van de Veluwe, blijkt ook uit het aantal te actualiseren kilometerhokken volgens het project de Inhaalslag.

Waar mogelijk zijn tijdens het weekend gebieden te actualiseren kilometerhokken bezocht. Naast een bijdrage aan de Inhaalslag heeft het weekend ook nieuwe verspreidingsgegevens opgeleverd.

Voor meer informatie over en de resultaten van het weekend, kunt u het rapport via de website (www.ravon.nl) downloaden.

Vissenweekeinde 2005 Noordwest Overijssel

Tijdens dit vissenweekend zijn boten welwillend ter beschikking gesteld door SBB en Natuurmonumenten om 'De Wieden' en de 'Weerribben' te doorkruisen. In Flevoland werden de Kuindervaart en het Vollenhover Meer bevestigd.

Er werden wel aandachtsoorten gevangen, zoals grote modderkruiper, bittervoorn, vetje en kroeskarper, maar niet in grote aantallen. Bij een verbeterd beheer moet daar nog zeker winst te halen zijn. Het bleek dat onze vangstgegevens een mooie aanvulling vormden op die van de beroepsvisserij op de Weerribben. Bij inventarisaties van de beroepsvisserij worden klein blijvende soorten meestal gemist.

Voor meer informatie over en de resultaten van het weekend, kunt u het rapport via de website (www.ravon.nl) downloaden.

WERKGROEPEN EN AFDELINGEN

RAVON kent een aantal afdelingen en werkgroepen die actief zijn met inventarisatie, monitoring, onderzoek, bescherming, het geven van voorlichting en beheerswerk. Hieronder zijn de activiteiten van enkele van deze afdelingen en werkgroepen nader uiteengezet.

RAVON-afdelingen

Enkele bijzondere projecten die binnen de afdelingen spelen zijn de Drentse, Limburgse en Gelderse verspreidingsatlassen over de amfibieën en reptielen in die provincies die in voorbereiding zijn.

In 2005 verscheen de werkatlas van de amfibieën en reptielen van Noord-Brabant. De realisatie van dit project gebeurde in een samenwerkingsverband van vrijwilligers en medewerkers van het RAVON-kantoor en met financiële steun van de Provincie, Stichting het Noordbrabants Landschap en Staatsbosbeheer (zie onder 'Projecten' voor meer informatie). In Noord-Brabant wordt in een samenwerkingsverband tussen RAVON, Bureau Waardenburg en Bureau Natuurbalans – Limes Divergens gewerkt aan een visatlas.

Veel afdelingen verzorgden weer tal van lezingen en excursies, waarbij er ook steeds meer aandacht voor vissen komt. Diverse vrijwilligers van RAVON in Flevoland waren zeer actief binnen het rugstreeppaddenonderzoek dat door het RAVON-kantoor in hun provincie werd uitgevoerd.

Werkgroep Monitoring

RAVON Werkgroep Monitoring coördineert en onderhoudt twee meetnetten: het Meetnet Amfibieën (sinds 1997) en het Meetnet Reptielen (sinds 1994). Beide meetnetten maken deel uit van het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring) en worden ondersteund door het Centraal Bureau voor de Statistiek en gefinancierd door de Directie Kennis van het Ministerie LNV. De monitoringsgegevens worden verzameld door ± 500 vrijwilligers die door het gehele land actief zijn. Naast het verzorgen van lezingen en excursies besteedt de Werkgroep Monitoring veel tijd aan het bezoeken van vrijwilligers en hun monitoringslocaties. In 2005 lag de nadruk op het uitbreiden van het aantal meetlocaties van het Meetnet Amfibieën waarbij de kamsalamander speciale aandacht kreeg.

Het Publicatiebureau

Het Publicatiebureau, al weer jarenlang gerund door Wim en Jacqueline Dinnessen, was aanwezig bij diverse lezingendagen en manifestaties, zoals de door de VOFF georganiseerde landelijke "2000-soortendag" in het Nationaal Park Kennemerduin in het weekend van 21 en 22 mei, de opening van Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug in het voorjaar en de RAVON-dag in november. Ook werden activiteiten van provinciale afdelingen bezocht.

Werkgroep Adderonderzoek Nederland (WAN)

De WAN is een werkgroep die zich als doel heeft gesteld om onderzoek te doen naar de adder en zijn leefgebieden ten behoeve van een duurzaam behoud van de adder in Nederland. In 2005 heeft de WAN aan de volgende onderzoeksprojecten:

- populatieonderzoek (Meinweg in Limburg; Hijkerveld en Gasterse Duinen in Drenthe; Wolfhezerheide en Boswachterij Staphorst in Gelderland)
- overwintering & temperatuurverloop Hibernacula
- telemetrisch onderzoek
- genetisch variabiliteits-onderzoek

In het kader van een afstudeeropdracht, aan de Universiteit Wageningen, wordt door een student de ruwe data van het genetisch onderzoek verder bewerkt. Vakinhoudelijk wordt deze student door de WAN begeleid. De WAN heeft verder ook gewerkt aan het Protocol Adderbeet, samen met het havenziekenhuis en het RIVM en aan een landelijk Adderbetenonderzoek. Voor dat laatste onderzoek is twee keer medewerking verleend aan een radio-interview en een viertal krantenartikelen.

Werkgroep Poldervissen

De werkgroep Poldervissen is opgericht in 2000. Het belangrijkste doel van de werkgroep Poldervissen is het onder de aandacht brengen van vissen die voorkomen in polderwateren. Resultaten van onderzoek en inventarisatie moeten hun weg vinden in het beleid, zodat dit beter afgestemd kan worden op de ecologische eisen die poldervissen stellen aan hun leefomgeving.

In 2005 is de werkgroep Poldervissen gestart met het tweejarige project 'vissen in de West-Betuwe'. Een project waarmee beoogd wordt om meer met vrijwilligers in het veld visinventarisaties uit te voeren. Het project moet ervoor zorgen dat meer mensen in aanraking komen met (kleine)vissoorten van sloten, weteringen, plassen en (meestromende)nevengeulen. Het onderzoeksgebied is gelegen in het hart van Nederland en wordt begrensd door het Amsterdam-Rijnkanaal, de Lek, snelweg A27 en rivier de Waal. De deelnemers leren vissoorten herkennen, hoe soorten het beste kunnen worden gevangen en waar en waarom vissen voorkomen. Naast het educatieve aspect is er voldoende ruimte om elkaar beter te leren kennen. De verzamelde gegevens worden niet alleen gepresenteerd in een rapport, maar ook opgenomen in de landelijke databank van RAVON.

Verder zijn erin 2005 verschillende voordrachten gegeven, zoals een lezing over vissen voor de natuurclub Liempde.

RAVON-DAG

Dit jaar was de RAVON-dag zeer succesvol; meer dan 240 donateurs, vrijwilligers, beheerders en andere geïnteresseerden kwamen naar de traditionele vergaderlocatie: de Radboud Universiteit in Nijmegen.

De RAVON-dag 2005 stond dit jaar in het teken van "Beheer in de praktijk". Gedurende de dag zijn meerdere lezingen gegeven en is een film over de adder op de Meinweg vertoond. Naast lezingen met betrekking tot het landelijke belang van beheer en de mogelijkheden binnen het subsidiestelsel Programma Beheer, is ook aandacht besteed aan verschillende vormen van regionaal beheer. De dag werd afgesloten met een lezing over de rol die vrijwilligers kunnen spelen bij het vaststellen en de uitvoer van beheer.

Lezingen van de RAVON-dag 2005 zijn via de website (www.ravon.nl) te downloaden.

DAGELIJKS BESTUUR EN ALGEMENE BESTUUR

Het Dagelijks Bestuur van RAVON vergaderde in 2005 3 keer, het Algemeen Bestuur kwam 1 keer bij elkaar.

Per januari 2005 bestond het Dagelijks Bestuur uit Jan Verhoeven (voorzitter ad interim), Guus Delger (penningmeester) en Rob Lenders (bestuurslid). Per 31 december 2005 bestond het Dagelijks Bestuur uit Rob Lenders (waarnemend voorzitter ad interim) en Guus Delger (penningmeester). Aan het eind van het jaar zijn een nieuwe voorzitter en een nieuw bestuurslid gevonden, welke op 21 januari 2006 formeel zijn verkozen. Hero Prins is de nieuwe voorzitter en Frans van Erve is het nieuwe bestuurslid.

SAMENWERKING

RAVON participeert in enkele samenwerkingsverbanden op het gebied van natuuronderzoek en -bescherming.

- RAVON is lid van de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF) die onderzoeksactiviteiten door vrijwilligers op het gebied van planten en dieren coördineert. De VOFF entameert gezamenlijke projecten. Enkele voorbeelden zijn het realiseren van cursussen voor het werven van nieuwe vrijwilligers, inbreng bij de Inhaalslag Verspreidingsonderzoek en projecten op het gebied van laagdrempelige invoermodules voor waarnemingen en verbeteringen in de databases van de PGO's (EcoGrid-project).
- Tevens participeert RAVON in het Platform Soortbeschermende Organisaties (PSO) dat soortgerichte beschermingsactiviteiten op landelijk niveau behartigt. In 2005 heeft het PSO onder andere hard getrokken aan het tot stand komen van het nieuwe meerjarenprogramma soortenbeleid. Daarnaast is het PSO betrokken bij een aantal gedragscodes in het kader van ontheffingen van Flora en Fauna Wet.
- RAVON maakt ook deel uit van het NCN (Nederlands Centrum voor Natuuronderzoek), een consortium van de Radboud Universiteit Nijmegen, Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, afdeling Dieroecologie, afdeling Oecologie, afdeling Milieukunde, Stichting Bargerveen, SOVON Vogelonderzoek Nederland, VOFF en RAVON. In NCN-verband is ondermeer het rapport 'Visstandsbeheerplan stadswateren Nijmegen' opgesteld, zijn colleges gegeven en zijn studenten geworven om in Nijmegen hun stage te lopen.

- RAVON Werkgroep Monitoring werkt samen met de Universiteit van Amsterdam. Zo worden er bijvoorbeeld regelmatig colleges gegeven en studenten begeleid.
- RAVON participeert in het Vissennetwerk. Het Vissennetwerk is een netwerk van personen die informatie, kennis en ideeën uitwisselen, zowel vanuit een wetenschappelijke als praktische invalshoek, gericht op vissen, visserij en de leefomgeving van vissen. RAVON neemt actief deel aan het netwerk. Dit jaar is er gewerkt aan de thema's soort- en gebiedbescherming, vismigratie, benutting van visstanden en de bescherming van de paling.

KANTOOR

Interne organisatie

In 2005 is een reorganisatie van het RAVON-kantoor in Nijmegen afgerond. Er zijn 2 teams opgericht: het team Vrijwilligers en Gegevens en het team Onderzoek en Bescherming.

Medewerkers

In 2005 waren 5 personen werkzaam bij RAVON in Amsterdam en 19 in Nijmegen. Alle medewerkers werken in deeltijd; in totaal gaat het om 2,4 fte in Amsterdam en 9,5 fte in Nijmegen.

In Amsterdam waren werkzaam: Annie Zuiderwijk, Ingo Janssen, Gerard Smit, Edo Goverse en Hielke Praagman. In Nijmegen: Wilbert Bosman, Ronald Zollinger, Jeroen van Delft, Raymond Creemers, Frank Spikmans, Bjorn Prudon, Arnold van Rijsewijk, Jöran Janse, Wouter de Vries, Pieter de Wijer, Erik Jan Hofmeyer, Marjan Verdijk, Peter Frigge, Elvira Werkman, Annemarie van Diepenbeek, Rob van Westrienen, Alfred Ngwan, Hylke Bergisch en Annemarieke Spitzen.

Op het kantoor in Nijmegen hebben een drietal vrijwilligers een grote bijdrage geleverd aan onder andere het invoeren van waarnemingen, het verbeteren van de bibliotheek en de donateursadministratie: Piet Spaans, Wouter Moerland en Andres Engelbert. Hartelijk dank voor jullie inzet!

PROJECTEN

Groot en klein

RAVON heeft tal van grote en kleine projecten uitgevoerd in 2005. Voor een overzicht verwijzen we naar de publicatielijst achterin dit jaarverslag.

De Inhaalslag Verspreidingsonderzoek

De Inhaalslag Verspreidingsonderzoek, begonnen in 2004, is in 2005 doorgezet. Dit onderzoek, in opdracht van het ministerie van LNV, behelst het met vrijwilligers actualiseren van verouderde waarnemingen van een groot aantal amfibieën-, reptielen- en vissoorten. In 2005 waren er meer dan 200 vrijwillige deelnemers. Zij hebben in totaal in meer dan 1100 kilometerhokken gezocht naar amfibieën en reptielen. In grofweg 1/3 van de gevallen werd de soort op zijn oude vindplaats terug gevonden. In ¼ van de onderzochte kilometerhokken werd vastgesteld dat de soort er niet meer voorkomt. Ter illustratie laat de hier afgebeelde kaart zien welke resultaten er zijn geboekt voor de rugstreeppad in 2005.

Resultaten rugstreepad Inhaalslag verspreidingsonderzoek 2005. In totaal werden er van de 1625 oude vindplaatsen (grijs) 497 in 2005 weer onderzocht, waarbij in 224 kilometerhokken (zwart) de soort opnieuw werd aangetroffen.

Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland

Dit jaar is voor de atlas subsidie verkregen van de provincie Gelderland en van de inmiddels opgeheven WARN (Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland). Hiervoor zijn wij hen zeer erkentelijk!

Door een interne reorganisatie van taken zijn de beide redacteurs Raymond Creemers en Jeroen van Delft vanaf half augustus voor een groot deel van hun tijd vrijgemaakt om aan de atlas te werken. Ook is er een nieuwe planning gemaakt voor het afronden van het manuscript: in de herfst van 2006 is het manuscript af en gaat het over naar de uitgever. De eindconcepten van de soortteksten zijn voor het eind van het jaar voor het laatste commentaar naar de sortauteurs gestuurd. De redacteurs kunnen zich in 2006 vooral richten op het schrijven van de algemene hoofdstukken.

Soortbeschermingsplan Boomkikker

De aanleg van basisbiotopen voor de boomkikker vordert minder snel dan in het plan staat vermeld. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een gebrek aan financiële middelen die rechtstreeks voor dit plan inzetbaar zijn. Budgetten moeten veelal gerealiseerd worden door mee te liften met andere (gebiedsgerichte)projecten, Programma Beheer, OBN, reconstructie, etc. Daardoor is er veel tijd aan voorbereiding en overleg nodig. Dat neemt niet weg dat er wel successen worden geboekt. De opmars van de boomkikker in de Achterhoek zet zich voort en in Zeeuws-Vlaanderen worden voorzichtig ook nieuwe leefgebieden in natuurontwikkelingsgebied veroverd door de soort. Ook de eerste basisbiotopen in het kader van het LIFE AMBITION project werden in 2005 gerealiseerd.

Soortbeschermingsplan knoflookpad

Er zijn verschillende monitoringsonderzoeken uitgevoerd. In opdracht van de provincie Noord-Brabant is in het in 2003 visvrij gemaakte Rauwven onderzoek verricht naar de knoflookpad. Helaas is de knoflookpad niet gevonden en zijn de gevolgen van de aanwezigheid van de zonnebaars dus desastreuus geweest voor deze populatie. Voor het leefgebied Toterfout, onderdeel van de landinrichting Wintelre-Oerle in de provincie Noord-Brabant, is een inrichtingsvisie opgesteld. In dit gebied wordt door waterschap de Dommel een ecologische verbindingzone gerealiseerd.

In opdracht van het Geldersch Landschap zijn de terreinen, waarvan historische waarnemingen van de knoflookpad bekend zijn, in 2005 onderzocht. In het land van Vollenhove is een gebiedsdekkend onderzoek gedaan naar de verspreiding van de knoflookpad. De resultaten zijn gecombineerd met aanbevelingen voor beheer en inrichting van het gebied.

Over het landgebruik van de knoflookpad in een agrarische omgeving was weinig bekend. In opdracht van de provincie Gelderland is vanaf 2003 onderzoek verricht aan het landgebruik van de knoflookpad in Groot Soerel – Noord-Empe, een agrarisch gebied op de Veluwe. De resultaten zijn vertaald naar een knoflookpad-vriendelijk beheer en inrichting van de landhabitat in agrarische gebieden.

In oktober is door Wilbert Bosman op het congres van de Societas Europaea Herpetologica een lezing gehouden over onderzoeken aan de landhabitat van de knoflookpad in een agrarische omgeving en in een rivierduinlandschap langs de Maas.

Soortbeschermingsplan vroedmeesterpad en geelbuikvuurpad

In 2005 is er een evaluatie geweest van het beschermingsplan vroedmeesterpad en geelbuikvuurpad. Dit heeft er onder andere toe bijgedragen dat er ook in 2005 budget beschikbaar was voor verdere coördinatie van het beschermingsplan van deze twee bedreigde soorten. In het voorjaar is een veldwerkdag met de leden van het Platform geelbuikvuurpad-vroedmeesterpad georganiseerd waarop beheersmaatregelen zijn uitgevoerd in groeve 't Rooth. Met de leden van dit Platform kon vervolg worden gegeven aan de monitoring van de vroedmeesterpad. Het monitoren van de geelbuikvuurpad wordt professioneel gedaan. In opdracht van Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen is een plan aanpak voor de nabije toekomst opgesteld. Het plan behelst het opstellen van een beheerplan voor de habitats van beide soorten met behulp van vrijwilligers. Beide soorten hadden een goed jaar in 2005.

Er is een driedaags bezoek gebracht aan Schaumberg voor overleg met Duitse onderzoekers. Hier leeft de meest noordelijke populatie van de geelbuikvuurpad in Europa en komt ook de vroedmeesterpad voor. In 2006 zullen Duitse vroedmeesterpad-specialisten een bezoek brengen aan Nederland voor een tweedaagse excursie gericht op deze soort.

LIFE AMBITION project

Het project is in 2005 serieus van start gegaan. In Drenthe is in 2005 een omvangrijk deelproject gerealiseerd, specifiek met de kamsalamander als doelsoort. Ook in Overijssel, Gelderland en Limburg zijn projectonderdelen in uitvoering gegaan, dat wil zeggen aanleg en herstel van het habitats van geelbuikvuurpad, vroedmeesterpad, knoflookpad, boomkikker en kamsalamander. Voor boomkikker is bijvoorbeeld in het Overijsselse Bornerbroek een groot project uitgevoerd. RAVON heeft alle wateren die hersteld gaan worden vooraf geïnventariseerd.

In Zuid-Limburg zijn maatregelen genomen voor geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad. Dit betreft vooral het onderhoud en aanleg van voortplantingswateren en de bouw van stapelmuren die als schuilplaatsen dienen. Voor meer informatie over dit project kan de website www.life-ambition.com worden geraadpleegd.

Begrenzing Habitatrichtlijngebieden

Het Ministerie van LNV heeft RAVON verzocht om de instandhoudingsdoelen van de kamsalamander te formuleren voor de aangewezen Habitatrichtlijngebieden (en enkele Vogelrichtlijngebieden). Voor een deel van die gebieden heeft RAVON bovendien adviezen verstrekt om de begrenzing te optimaliseren ivm aaneengesloten leefgebieden van de kamsalamander. Overigens loopt de (publieke) inspraak over de Habitatrichtlijngebieden nog door in 2006.

Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant

In 2005 verscheen de werkatlas van de amfibieën en reptielen van Noord-Brabant. De realisatie van dit project gebeurde in een samenwerkingsverband van vrijwilligers en medewerkers van het RAVON-kantoor en met financiële steun van de Provincie, Stichting het Noordbrabants Landschap en Staatsbosbeheer. Veel vrijwilligers van RAVON Noord-Brabant schreven een soorttekst of algemeen hoofdstuk en stelden foto's beschikbaar, die in kleur in

het rapport zijn opgenomen. Naast de soortteksten en enkele algemene hoofdstukken zijn per soort gedetailleerde verspreidingskaarten in kleur opgenomen.

Zo'n 280 waarnemers leverden de afgelopen decennia hun waarnemingen bij RAVON in. Hierdoor zijn nu circa 35.000 verspreidingsgegevens uit Noord-Brabant voorhanden, waarmee dit een van de best onderzochte provincies is.

Tijdens een geanimeerde middag met ruim 100 bezoekers is de werkatlas gepresenteerd. Dankzij de subsidies kon de werkatlas toegestuurd worden aan alle Brabantse donateurs van RAVON en aan tal van natuur- en milieuorganisaties in de provincie.

Verspreiding rugstreepad Flevoland

De rugstreepad is dé pioniersoort onder de Nederlandse amfibieën. Ze is zeer mobiel en altijd op zoek naar nieuwe geschikte leefgebieden. Dit is ook de reden dat zich in de provincie Flevoland bij de start van (bouw)projecten enkele malen problemen voordeden. Wanneer een terrein bouwrijp werd gemaakt dook daar ineens de rugstreepad op. Omdat de soort beschermd is middels de Flora- en faunawet en internationale bescherming geniet middels de Habitatrichtlijn, bijlage 4 kon men niet verder met deze projecten.

In opdracht van de Provincie Flevoland en het ministerie van LNV is in 2004 en 2005 Flevoland vlakdekkend onderzocht op het voorkomen van de rugstreepad. Hieraan werkten 22 vrijwilligers mee. De resultaten van dit onderzoek dienen als basis voor het op te stellen managementplan rugstreepad Flevoland. In dit managementplan zal worden aangegeven hoe met de rugstreepad in bouwprojecten kan worden omgegaan.

Soortbeschermingsplan gladde slang Noord-Brabant

In opdracht van de Provincie Noord-Brabant is in 2005 een soortbeschermingsplan voor de gladde slang opgesteld. Twee medewerkers van het RAVON-kantoor hebben al jarenlang contact met de beheerders in alle leefgebieden van de gladde slang. Voor een goede afstemming en een breed draagvlak zijn tijdens drie werkbijeenkomsten de ideeën en wensen van deze beheerders verzameld.

De gladde slang blijkt vooral last te hebben van versnippering, het achterwege blijven van beheer, of juist een te intensief beheer. Ondermeer de verwerving van grote stukken landbouwgrond biedt goede kansen om de situatie voor deze soort te verbeteren. Het plan is zeer praktisch van opzet en nu al zijn veel maatregelen, waaronder forse kapwerkzaamheden, uitgevoerd. Ook vanuit de aangrenzende Belgische leefgebieden is interesse om met de maatregelen aan de slag te gaan. Begin 2006 vindt de officiële presentatie van het plan plaats.

Het Nederlands Soortenregister

RAVON heeft in 2005 een bijdrage geleverd aan het Nederlands Soortenregister dat Museum Naturalis en EIS-Nederland in opdracht van het Ministerie van LNV hebben opgezet en onderhouden. Dit register vormt een ongekende bron van informatie over soorten die in Nederland voorkomen. Zo is er ondermeer taxonomische informatie te vinden, maar ook gegevens over het voorkomen en literatuur. RAVON heeft een bijdrage met betrekking tot amfibieën en reptielen geleverd. Zie voor meer informatie: www.soortenregister.nl.

Gegevensleveringen

RAVON krijgt jaarlijks honderden verzoeken om gegevens te leveren. De meeste kunnen gehonoreerd worden. RAVON vraagt voor het in bruikleen geven van de data een vergoeding voor de gemaakte kosten en een bijdrage in bestandsonderhoud en het coördineren van vrijwilligers. Deze vergoedingen zijn niet dekkend voor alle werkzaamheden die met het invoeren, controleren en beheren van honderdduizenden waarnemingen en met het coördineren van het vrijwilligersnetwerk gemoeid zijn. De gegevensleveringen zijn dus niet kostendekkend, maar RAVON vindt het van dusdanig groot belang, dat wel op deze ingeslagen weg wordt verder gegaan.

Dit jaar werd via Het Natuurloket 64 maal opdracht voor de levering van gegevens verleend. Daarnaast zijn in 2005 twee abonnementen voor gegevenslevering afgesloten. Rechtstreeks bij RAVON zijn 24 opdrachten voor gegevensleveringen gegeven. Het aantal leveringen is ten opzichte van 2004 teruggelopen. Waarschijnlijk wordt dit veroorzaakt door het van kracht worden van een aanpassing aan de Flora- en faunawet, waardoor voor minder soorten een ontheffing moet worden aangevraagd.

Gratis gegevensleveringen

Wanneer gegevens gebruikt worden voor studiedoeleinden of voor de verbetering en/of bescherming van het leefgebied van reptielen, amfibieën of vissen, worden gegevens onder bepaalde voorwaarden kosteloos geleverd. Ook worden gegevens soms gratis geleverd als achtergrondinformatie voor het geven van advies en het afstemmen van het beheer op het voorkomen van soorten.

Het aantal gratis gegevensleveringen lag dit jaar op 12.

Helpdesk

Voor een adequate bescherming van zowel de dieren als hun leefgebieden, wordt RAVON regelmatig benaderd voor het geven van informatie. De gestelde vragen kunnen grofweg onderverdeeld worden in kennisvragen en vragen over de verspreiding van soorten. Voor het beantwoorden van de laatst genoemde vragen, wordt ook gebruik gemaakt van de Landelijke databank. De kennisvragen zijn heel breed: determinatie, ziektes bij amfibieën, lesmateriaal, promotiemateriaal, inventarisatiemethodes, herkenning van individuele slangen, beheer- en inrichtingsvragen, gedrag van amfibieën en reptielen, wettelijke beschermingsmaatregelen enz. Naast lokale en regionale vraagstukken, wordt RAVON ook geraadpleegd voor grensoverschrijdende vragen. Nagenoeg alle helpdeskactiviteiten worden gratis afgehandeld.

STUDENTEN EN ONDERWIJS

Ook dit jaar werd middels een college in het Milieukundevak Natuurbeheer en –ontwikkeling (Jeroen van Delft), deelgenomen aan het geven van onderwijs op de Radboud Universiteit in Nijmegen. Uiteengezet is op welke manier PGO's en de vele vrijwilligers in Nederland een belangrijke bijdrage leveren aan natuurbeheer en –beleid.

Cursussen over o.a. de herkenning en inventariseren van reptielen en amfibieën zijn gegeven voor Helicon Opleidingen Velp, gemeente Veghel en de provincie Noord-Brabant.

Annie Zuiderwijk en Ingo Janssen verzorgden voor de Universiteit van Amsterdam colleges (o.a. over de ringslang en zandhagedis). Daarnaast begeleidden ze studenten in de omgeving van Gouda, Amersfoort en IJmuiden met meetnetgerelateerde onderwerpen.

Zes studenten hebben een stage bij RAVON in Nijmegen uitgevoerd. Zij werden begeleid door Wilbert Bosman en Frank Spikmans (zie de publicatielijst voor een overzicht).

OPDRACHTGEVERS

De opdrachtgevers (exclusief gegevensleveringen) in 2005 waren:

Alterra (WOT-IN), Bosgroep Midden Nederland, Bureau Mertens, Bureau Waardenburg, Dienst Landelijk Gebied, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Europese Unie (LIFE-fonds), Geldersch Landschap, gemeentes Baarn, Nijmegen en Veghel, Helicon Opleidingen Velp, Landschap Overijssel, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Het Natuurloket, de provincies Drenthe, Flevoland, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel, Platform Soortenbeschermende Organisaties, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen Limburg, Unie van Waterschappen, Vereniging Natuurmonumenten, Vereniging Onderzoek Flora en Fauna en de waterschappen Reest en Wieden en Zuiderzeeland.

Subsidies zijn ontvangen van Stichting tot Bevordering van de Herpetologie, provincie Groningen, Wereld Natuur Fonds en de WARN (Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland).

Wij zijn onze opdrachtgevers en subsidiegevers zeer erkentelijk voor het in RAVON gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking!

WEBSITE

De RAVON-website wordt veel bezocht en voorziet duidelijk in een behoefte. De vormgeving is echter inmiddels gedateerd en de informatie kan beter geordend worden. In 2006 zal de geheel hernieuwde site worden geopend.

TIJDSCHRIFT

Van het tijdschrift RAVON zijn in 2005 3 nummers verschenen (nrs. 19 tot en met 21). Het tijdschrift RAVON kent een gemiddelde oplage van 950 exemplaren. Het themanummer over de Inhaalslag (nr. 19) is in een grote oplage gedrukt en weid verspreid.

INTERNATIONALE ZAKEN

Tijdens het congres van de Societas Europaea Herpetologica in Bonn gaven Wilbert Bosman, Edo Goverse en Ingo Janssen lezingen over respectievelijk de landhabitat van de knoflookpad, het Meetnet Amfibieën en de invloed van o.a. versnippering op populatieontwikkelingen bij adder en levendbarende hagedis. Studenten van de Werkgroep Monitoring waren present met posterpresentaties over ringslang en zandhagedis.

In november heeft Wilbert Bosman in Oberhausen de jaarlijkse dag van de Arbeitskreis Amphibien und Reptilien Nordrhein-Westfalen bezocht om contacten met Duitse

herpetologen te onderhouden met betrekking tot knoflookpad, geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad.

FINANCIËN

De omzet van RAVON Amsterdam en Nijmegen tezamen bedroeg ca. €739.000,-. De jaarrekening 2005 van RAVON gaat alleen over het deel van Nijmegen, daar de uitgaven van Amsterdam gescheiden zijn en via een Stichting lopen. De reserve van RAVON is licht gegroeid. In het begin van het jaar heeft het kantoor de boekhouding van de penningmeester overgenomen. Jarenlang heeft Guus Delger in zijn vrije tijd de volledige financiële administratie van RAVON Nijmegen gedaan. Guus, dank voor het vele werk!

PUBLICATIELIJST

NCN-ACTIVITEITEN

- 16 juni: NCN-lezing Matt Goode, University of Arizona (USA). Onderzoek naar ratelslangen (J. van Delft)
- begeleiden 6 stagiaires (W. Bosman)
- meewerken aan opzet wetland cursus Milieukunde (W. Bosman)
- review artikel afscheid Piet Nienhuis (W. Bosman)

ARTIKELEN

- Spikmans, F., 2005. Verspreidingsonderzoek naar amfibieën, reptielen en vissen. *Natura* 2005/2 jg. 102(2): 40-42.
- Zollinger, R. & J. van Delft, 2005. Inhaalslag verspreidingsonderzoek reptielen, amfibieën en vissen. Aan de slag met de Inhaalslag. *RAVON* 19 jg. 7(1): 2-4.
- Spikmans, F. & N. van Kessel, 2005. Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën. Kamsalamanders gezocht. *RAVON* 19 jg. 7(1): 5-7.
- Diepenbeek, A. van, 2005. Inhaalslag beekvissen. Extra vrijwilligers voor veldwerk gevraagd. *RAVON* 19 jg. 7(1): 8-11.
- Delft, J. van & B. Prudon, 2005. Inhaalslag verspreidingsonderzoek reptielen. *RAVON* 19 jg. 7(1): 12-15.
- Rijsewijk, A. van, 2005. Rugstreppadden in de Noordoostpolder. *RAVON* 19 jg. 7(1): 16-19.
- Rijsewijk, A. van, 2005. Padden horror. *RAVON* 19 jg. 7(1): 20.
- Diepenbeek, A. van, 2005. Verspreidingsonderzoek naar amfibieën, reptielen en vissen – vrijwilligers gezocht! *De Composiet* 2 (39^e jaargang), april 2005: 8-10.
- Prudon, B. & R. Creemers, 2005. Veilig naar de overkant? *RAVON* 20 jg. 7(2): 31-35.
- Strijbosch, H., A.H.P. Stumpel, R.C.M. Creemers, J.J.C.W. van Delft, A. Groenveld & D. Bauwens. Standaardlijst voor de Nederlandse namen van de Europese amfibieën en reptielen. *RAVON* 21 jg. 7(3): 65-72.
- Buggenum, H. van & R. Creemers (2005). Vervroegde eiafzet bij de bruine kikker? Het berekende begin van de eiafzetperiode werd beïnvloed door het aantal meldingen. *Natuurhistorisch Maandblad* 94: 271-272.
- S.N. Litvinchuk, A. Zuiderwijk & L.J. Borkin, (2005). Taxonomic status of *Triturus vittatus* (Amphibia: Salamandridae) in western Turkey: trunk vertebrae count, genome size and allozyme data. *Amphibia-Reptilia* 26: 305-323.
- Zuiderwijk, A. (2005). Reptiel met pieken en dalen. De zandhagedis in het natuurbeheer. *Natura* 102(5): 154-155.
- Goverse E. (red) (2005). *RAVON Meetnet Amfibieën Mededelingen* nr.16. *RAVON Werkgroep Monitoring*, Amsterdam 12p.
- Goverse E. (red) (2005). *RAVON Meetnet Amfibieën Mededelingen* nr.17. *RAVON Werkgroep Monitoring*, Amsterdam 16p.
- Zuiderwijk, A. (red) (2005). *RAVON Meetnet Reptielen Nieuwsbrief* nr. 32. *RAVON Werkgroep Monitoring*, Amsterdam 20p.
- Zuiderwijk, A. (red) (2005). *RAVON Meetnet Reptielen Nieuwsbrief* nr. 33. *RAVON Werkgroep Monitoring*, Amsterdam 20p.

- Zuiderwijk, A. (red) (2005). RAVON Meetnet Reptielen Nieuwsbrief nr. 34. RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam 20p.
- Bosman, W. & P.J.J van de Munckhof (in prep.). Terrestrial habitat use of the common spadefoot (*Pelobates fuscus*) in an agricultural environment and an old sanddune landscape. Proceedings Societas Europaea Herpetologica. Congress Bonn 2005.
- Bosman, W. (2005). Terrestrial habitat use of the common spadefoot in an agricultural environment and an old sanddune landscape. In: Programme and Abstract Societas Europaea Herpetologica congress, 13th Ordinary General Meeting Bonn, Germany. 29-30.
- Bosman, W. & F. Van der Heijden (2005). Overwintering van amfibieën. RAVON 21. Jaargang 7(3). 78-79.
- Bosman, W. (2005). Persbericht: Bedreigde knoflookpad uitgestorven door exotische zonnebaars. RAVON 21. Jaargang 7 (3). 87-88.
- Rijsewijk A.C. van & J.J.C.W. van Delft, 2005. Gladde slang. In: Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema (red.): Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- Delft, J.J.C.W. van & A.C. van Rijsewijk, 2005. Levendbarende hagedis. In: Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema (red.): Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- Delft, J.J.C.W. van, 2005. Alpenwatersalamander. In: Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema (red.): Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- Rijsewijk A.C. van, 2005. Hoofdstukken: Gegevens verzamelen in het veld Pag.: 7 -11 en Brabantse dialectwoorden voor amfibieën en reptielen. Pag.: 17-20. In: Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema (red.): Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

RAPPORTEN

- Diepenbeek, A. van en R. Zollinger, 2005. Tussentijdse evaluatie Voorbereiding Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Beekvissen 2004 (beekprik, elrits, gestippelde alver, rivierdonderpad in beeksystemen). Stichting RAVON iov Expertise Centrum van Ministerie van LNV. Rapportnr. 2005-1.
- Delft, J. van, 2005. Beoordeling rapport Bestevaer. Stichting RAVON in opdracht van Gemeente Baarn. Rapportnr. 2005-2.
- Rijsewijk, A.C. van, 2005. Beheer voor reptielenbiotopen in het Bergher Bos. Stichting RAVON in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten. Rapportnr. 2005-3.
- Bosman, W. (2005). Landhabitat van de knoflookpad in een agrarische omgeving bij Groot Soerel - Noord-Empe. Stichting RAVON Rapportnr. 2005-4
- Prudon, B. en R. Zollinger, 2005. Eindrapportage Verspreidingsonderzoek Inhaalslag Reptielen 2004 (Muurhagedis, gladde slang, zandhagedis, adder, ringslang en hazelworm). Stichting RAVON i.o.v. Directie Kennis, Ministerie van LNV. Rapportnr. 2005-5
- Delft, J.J.C.W. van, 2005. Herpetofaunavriendelijk beheersadvies voor snelwegbermen langs de A1 en A50. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapportnr. 2005-6.

- Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen. Rapportnr. 2005-7.
- Zollinger, R. en A. van Diepenbeek, 2005. Voorbereiding Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Beekvissen (beekprik, elrits, gestippelde alver, rivierdonderpad in beeksystemen). i.o.v. Ministerie LNV. Stichting RAVON, Nijmegen, Rapportnr. 2005-8.
- Bosman, W. (2005). Onderzoek naar het voorkomen van de knoflookpad in het Rauwven. Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-9.
- Bosman, W. (2005). De knoflookpad in het Land van Vollenhove. Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-10.
- Rijsewijk A.C. van, 2005. Amfibieën en vissen in een plangebied aan de rand van de Nieuwkoopse Plassen. Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-11.
- Prudon, B. en F. Spikmans, 2005. RAVON Hemelvaartweekend Gelderland 2005. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapportnr. 2005-12.
- Bosman, W. & W. de Vries (2005). Het voorkomen van de knoflookpad in terreinen van Het Geldersch Landschap. Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-13.
- Creemers, R.C.M. & J. Janse, 2005. Amfibieën en vissen in vier uiterwaarden in de Gelderse Poort. RAVON / Dienst Landelijk Gebied. Rapportnr. 2005-14.
- Kleunen, A. van, J.H. Bouwman, R. Creemers, J. Janse & J.T. Smit (in prep) Beleidsmonitoring OBN-Fuana 2005. VOFF-rapport.
- Zollinger, R. en A. van Diepenbeek, 2005. m.m.v. P. Frigge, G. Smit en E. Goverse. Instandhoudingsdoelstellingen en analyse begrenzings Habitatrichtlijngebieden voor Kamsalamander (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768). I.o.v. Ministerie LNV, Directie Natuur, Rapportnr. 2005-15.
- Rijsewijk A.C. van, 2005. Inventarisatie natuurwaarden Moerdijkse Hoek. Amfibieën en vissen. VOFF.
- Janssen, I., 2005. Ringslangmonitoring Loenderveen, Rapportage 2005. RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam.
- Spaans, P. 2005. RAVON Vissenweekeinde 2005 Noord-West Overijssel. Stichting RAVON Rapportnr. 2005-16.
- Arts, T. en R. van Eekelen, 2005. RAVON Vissenweekeinde West Brabant. Stichting RAVON Rapportnr. 2005-17.
- Rijsewijk, A.C., Bosman, W. & R. Zollinger (2005). Gebiedsdekkend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreeppad (*Bufo calamita*) in de Provincie Flevoland. Stichting RAVON Rapportnr. 2005-18.
- Bosman, W. (2005). Inrichtingsvisie voor het leefgebied van de knoflookpad in Toterfout. Stichting RAVON Rapportnr. 2005-19.
- Hoof, van, P.H., Brouwer, T. Crombaghs B.H.J.M. & W. Bosman (2005). De knoflookpad in Limburg. Resultaten monitoring 2005. Stichting RAVON, Bureau Natuurbalans/Limes Divergens.
- VOFF, J. Janse, W. Bosman, H.J.G.A. Limpens & A.. Spitzen, 2005. Kortenoord. VOFF rapportnr 2005-10. 26 p.

BOEK

- Rijsewijk A.C. van, 2005. De tocht van een jonge hagedis. Levendbarende hagedissen op de Kerkeindsche Heide. Stichting RAVON m.m.v. Stichting Brabants Landschap en Stichting tot Bevordering van de Herpetologie. 79 p.

PERSBERICHTEN

- Zomer: Bedreigde knoflookpad uitgestorven door exotische zonnebaars
- Eind november: Steeds meer kikkers in Nederland. Persbericht van CBS i.s.m. RAVON WM-Amsterdam
- 29-11-05: Poelen in het Noordal en Geuldal voor de vroedmeesterpad. Persbericht van Natuurmonumenten i.s.m. RAVON i.h.k.v. het project Life AMBITION

STAGERAPPORTEN

- Dicke, I. (2005). Estimating the population size of IJdoorn. Stagerapport Universiteit van Amsterdam (Ingo Janssen & Annie Zuiderwijk)
- Roon, J. van. (2005). Ecologie van de Ringslang. Stagerapport Universiteit van Amsterdam (Ingo Janssen & Annie Zuiderwijk)
- Brinks, R.L. (2005). Estimating the grass snake (*Natrix natrix*) population size of the trajectory 't blauwe hoofd, part of the metapopulation of IJmeer lake. Stagerapport Universiteit van Amsterdam (Ingo Janssen & Annie Zuiderwijk)
- Koning, D. De (2005). Populatiegenetica van de Ringslang (*Natrix natrix*) in Nederland. Alterra, Wageningen. (m.m.v. Ingo Janssen)
- Dijk, van, P.M. & R.P.J.H. Struijk (2005). Onderzoek naar de kwaliteit van de landhabitat en de voortplantingswateren van de knoflookpad (*Pelobates fuscus* Lauerenti, 1768) in de Overasseltse en Hatertse vennen. Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-S1, 52 p.
- Vleut, I. & W. Bosman (2005). Actuele verspreiding van de Italiaanse kamsalamander (*Triturus cristatus*) in Gelderland en een morfometrische vergelijking met de inheemse kamsalamander (*Triturus cristatus*). Stichting RAVON. Rapportnr. 2005-S2, 25 p.
- Hout van der, M., (2005). De geelbuikvuurpad in Limburg in 2005. Stichting RAVON. Stagerapport -S3, 34 p.
- Swemmer, P. & A. Wilmink (2005). Knoflookpadonderzoek in 2005 Groot Soerel en Noord-Empe. Stichting RAVON. Stagerapport 2005-S4, 40 p.
- Kasteel, S., van, 2005. De knoflookpad in een agrarische omgeving. Onderzoek naar de landhabitat en gewaskeuze, in het gebied Groot Soerel - Noord-Empe. Stichting RAVON. Stagerapport 2005-S5, 40 p.

EXCURSIES

- 10 april. amfibieënexcursie Natuurwerkgroep Liempde (A. van Diepenbeek, vrijwillig).
- 13 mei 2005. Avondexcursie amfibieën Huis ter Heide, Loon op Zand. Op verzoek van KNNV Tilburg e.o. (A. van Rijsewijk, vrijwillig).
- 15 mei 2005. Dongevallei, Tilburg. Bezoeken van gebied met inventariseerder(s). (A. van Rijsewijk, vrijwillig).
- 24 juni. Excursie reptielen Zuursche Duinen, nabij Steenberg. (J. Janse)
- 27 augustus. Excursie reptielen Heikerveld. (W. de Vries)

- 19-21 augustus. Inventarisatieweekend reptielen op de Noordelijke Veluwe. (F. Spikmans)
- 27-29 mei. Inventarisatieweekend rugstreeppad Texel. (F. Spikmans)
- 30 juli. Excursie amfibieën IJsseldal. Voorstonden (F. Spikmans)
- 4-8 mei. Hemelvaartweekend: excursies amfibieën en reptielen op en rond de Noordelijke Veluwe. (F. Spikmans & B. Prudon)
- 25 maart. Excursie heikikker in boswachterij Staphorst. Staphorst (F. Spikmans)
- 13 mei. Excursie amfibieën. Huis ter Heide. KNNV Tilburg e.o. (A. van Rijsewijk)
- 22 mei. 2000 soortendag. Excursies in de Kennemerduinen o.l.v. I. Janssen, E. Goverse en M. van Straaten.
- april 2005. Diverse op de kamsalamander gerichte excursies in Twente (RAVON WM).
- april 2005. Excursie in Zundert voor vrijwilligers monitoring (Edo Goverse & Ingo Janssen)
- april 2005. Excursie in Wijk aan Zee (Edo Goverse & Axel Groenveld)
- mei 2005. Excursie voor bewoners van het gebied Groot Soerel en medewerkers van Vereniging Natuurmonumenten in het kader van het onderzoek naar de landhabitat van de knoflookpad (Wilbert Bosman).
- mei 2005: Ringslangexcursie voor Poelenwerkgroep Eindhoven (Edo Goverse & Ingo Janssen)
- mei 2005: Kamsalamanderexcursie duinen Zuid Holland (Annie Zuiderwijk)
- mei 2005: Rugstreeppaddenexcursie Duinen Zuid-Kennemerland (Annie Zuiderwijk)
- juni 2005: Ringslangexcursie met wethouders van Amsterdam Noord (Ingo Janssen)
- juni 2005: ringslangexcursie bij Amsterdam (Ingo Janssen en Annie Zuiderwijk)
- juni 2005: Ringslangexcursie in Houten (Ingo Janssen)

RADIO EN TELEVISIE

- Januari 2005: Vroege Vogels (radio)-interview over amfibieën en reptielen op de Natuurkalender (R. Creemers)
- Maart 2005: BNR Nieuwsradio: paddentrek (J. van Delft)
- Maart 2005: VARA ontbijtradio en TV Gelderland: paddenoverzetactie Apeldoorn (R. van Westrienen)
- 22 april 2005: Schooltelevisie "Nieuws uit de Natuur", aflevering "Sloot en Plas" m.m.v. Wim de Wild (actieve waarnemer, namens RAVON)
- 1 mei 2005: Gert Jan Martens bij Vara's Vroege Vogels over groene kikkers
- 1 juni: kort telefonisch interview met Men at Work Tv-producties voor een programma over eetculturen in NL, thema kikkerbilen, door Rob van Westrienen
- 6 juli: radio-interview voor Radio Utrecht over koudbloedige dieren, door Annemarie van Diepenbeek
- maart 2005: L1 radio, telefonisch interview over de toename van de Muurhagedis in Maastricht met Ingo Janssen
- september 2005: Omroep Brabant, televisieopname en radio interview met betrekking tot het verdwijnen van de knoflookpad in het Rauwven door toedoen van de zonnebaars (W. Bosman)

TIJDSCHRIFTEN EN KRANTEN

- Februari 2005: kort stukje in "Nieuwe Groene Carrière" n.a.v. persbericht benoeming R. van Westrienen
- Mei 2005: Artikel in "Dierenpraktijken" op basis van interview met R. van Westrienen
- April 2005: artikel in "Natura" (KNNV) over Verspreidingsonderzoek naar amfibieën, reptielen en vissen (inhaalslag), door Frank Spikmans
- Mei 2005: Reformatorisch Dagblad: artikel over stekelbaars m.m.v. FS
- 6 juli 2005: Het gras ritselt; artikel Brabants Dagblad over boekje Arnold
- 29 november 2005: Nederland, kikkerland. Metro. Bericht n.a.v. persbericht van het CBS over de vooruitgang van een aantal amfibiesoorten
- Eind december: artikel in het AD over de nieuwe naamgeving van de herpetofauna
- Juni 2005: Utrechts Nieuwsblad: artikel over ringslang-monitoring in Houten. m.m.v. Ingo Janssen
- De eerste baan, veldbioloog. Interview met Frank Spikmans. Radboud magazine 1: 30-31. September 2004.

LEZINGEN, CURSUSSEN EN WORKSHOPS

- 5 februari: overleg met Vasiliy Kostyushin Oekraïne t.b.v. eventueel samenwerking over opzet reptielenmonitoring in Oekraïne; Gerard Smit, Ronald Zollinger en R. van Westrienen
- 12 februari: De geelbuikbuikvuurpad in Limburg. Lezing op de Genootschapsdag 2005 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (W. Bosman).
- 17 maart: presentatie op Vissennetwerk: "Van waarnemen tot soortbescherming". Utrecht (F. Spikmans)
- 17 maart: De knoflookpad. Een beetje vreemd is ie well!. Lezing bij de presentatie van het rapport naar aanleiding van het onderzoek naar de knoflookpad in Drenthe (Valthe) (W. Bosman).
- 1 en 2 april: workshop/minicursus amfibieën en zandhagedis. KNNV Haarlem (A. van Diepenbeek & E. Goverse)
- 7 april: 10 april: dialezing amfibieën Natuurwerkgroep Liempde (A. van Diepenbeek, vrijwillig)
- mei: gemeente Veghel i.s.m. IVN Veghel: cursus herkennen en waarnemen amfibieën waarbij excursie inbegrepen (A. van Diepenbeek)
- VOFF-velddagen. Diverse veldexcursies voor een in natuur geïnteresseerd publiek, verspreid over Nederland door diverse vrijwilligers en medewerkers (J. van Delft).
- Voorjaar, 3 dagen: Verdiepingscursus amfibieën i.s.m. Helicon, Velp (J. van Delft)
- September, 1 dag: Basiscursus reptielen i.s.m. Helicon, Velp (J. van Delft)
- 3 september, 1 dag: workshop Gladde Slang, i.s.m. Staatsbosbeheer. Groote Peel (A. van Diepenbeek)
- 10 september, 1 dag: workshop Zandhagedis en Hazelworm. Leersum en Elst/Utrecht (A. van Diepenbeek)
- 26 september: dialezing amfibieën IVN Oss (A. van Diepenbeek, vrijwillig)

- Oktober: Gastcollege voor het vak Natuurbeheer en -ontwikkeling voor Milieukundestudenten aan de Radboud Universiteit Nijmegen over de rol van PGO's en het gebruik van vrijwillig verzamelde natuurdata (J. van Delft).
- 10 november: dialezing amfibieën KNNV Deventer (A. van Diepenbeek, vrijwillig)
- 17 november: dialezing reptielen IVN Laarbeek (A. van Diepenbeek, vrijwillig)
- 1 september. Lezing actualiteiten natuurwetgeving. GA-overleg, Utrecht. (B. Prudon)
- 25 maart. Lezing Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen in Overijssel. Staphorst (F. Spikmans)
- 13 april. Lezing Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen in Drenthe. Assen (F. Spikmans)
- 29 maart. Lezing Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen in Friesland. (F. Spikmans)
- mei. Cursus Amfibieën herkennen voor muskusrattenbestrijders (A. van Rijsewijk m.m.v. W. de Vries)
- 18 september. De levendbarende hagedis. Lezing n.a.v. presentatie boek: De tocht van een jonge hagedis. Natuurpunt afdelingen. Bertem (Leuven) België. (A. van Rijsewijk)
- 1 oktober. Terrestrial habitat use of the common spadefoot in an agricultural environment and an old sanddune landscape. Lezing op de 13th Ordinary General Meeting, Societas Europaea Herpetologica, DGHT & DFG. Bonn, Germany, 27-9-2005 till 2-10-2005 (W. Bosman)
- Zuiderwijk, A., G. Smit, B. Daemen, I. Janssen & A. Groenveld (2005). Trends of reptile species in the Netherlands from long term monitoring. 5th World Congress of Herpetology, Stellenbosch, Zuid Afrika 19-24 June 2005.
- Bree, J.B. van, E.R. Plantaz & A. Zuiderwijk (2005). Dynamics in the sand lizard (*Lacerta agilis*) population at Forteiland, IJmuiden, the Netherlands. 13th Ordinary General Meeting, Societas Europaea Herpetologica, DGHT & DFG. Bonn, Germany, 27-9-2005 till 2-10-2005.
- Goverse, E., G. Smit, A. Zuiderwijk & T. van der meij (2005). The National Amphibian Monitoring Program in the Netherlands and NATURA 2000. 13th Ordinary General Meeting, Societas Europaea Herpetologica, DGHT & DFG. Bonn, Germany, 27-9-2005 till 2-10-2005.
- Janssen, I., A. Zuiderwijk, A. van Strien & B. Daemen (2005). Long term Reptile Monitoring in the Netherlands: The Viper and Viviparous lizard. 13th Ordinary General Meeting, Societas Europaea Herpetologica, DGHT & DFG. Bonn, Germany, 27-9-2005 till 2-10-2005.
- Janssen, I. (2005). Verbreitung und Bestandssituation der Ringelnatter in den Niederlanden. Internationale Fachtagung Verarbeitung, Ökologie und Schutz der Ringelnatter (*Natrix natrix*). Neustadt am Rübenberge, 19t/m20-11-2005.
- Janssen, I. (2005). Ökologie der Ringelnatter im Raum Amsterdam. Internationale Fachtagung Verarbeitung, Ökologie und Schutz der Ringelnatter (*Natrix natrix*). Neustadt am Rübenberge, 19t/m20-11-2005.
- Roon, J. van, I. Dicke, R. Brinks, A. Zuiderwijk & I. Janssen (2005). Capture and recapture of Grass snakes near Amsterdam. 13th Ordinary General Meeting, Societas Europaea Herpetologica, DGHT & DFG. Bonn, Germany, 27-9-2005 till 2-10-2005.

- april 2005: lezing over de Ringslang in gemeentehuis Houten (Ingo Janssen)
- juni 2005: VOFF velddag in het Gooi (Ingo Janssen)
- april 2005: Workshop Ringslang in Amsterdam Noord (Annie Zuiderwijk & Ingo Janssen)

OVERIG

- Bijdrage aan Winterslaap (Tialda Hoogeveen). Jeugdboek van de KNNV. Bijdrage van R. Creemers & A. van Rijsewijk.
- Bijdrage aan proefschrift Gerben van Geest: "macrophyte succession in floodplain lakes". Levering van informatie en data over vegetatie in uiterwaarden. R. Creemers
- Bijdrage aan Nederlands Soortenregister van Naturalis, i.o.v. Ministerie van LNV. Input m.b.t. amfibieën en reptielen (J. van Delft)
- Bijdrage d.m.v. interview aan scriptie: Global change (Rene Rector) over klimaatsveranderingen (R. Creemers)
- Beoordeling eindconcept "Richtlijnen voor inspectie en onderhoud van faunavorzieningen". In opdracht van RWS, Dienst Weg en Waterbouwkunde. (B. Prudon)
- Productie en verspreiding van schepnetten (F. Spikmans)
- Bijdrage aan rapport: Mertens, F., 2005. Het voorkomen van matig en strikt beschermde soorten in de nieuwe N201-zone te Aalsmeer. Adviesbureau Mertens, Wageningen. F. Spikmans.
- Bijdrage aan: VOFF-rapport: Voorstudie informatievoorziening F&F Veluwe (F. Spikmans)

PRESENTATIES

- 2000-soortendag Kennemerduinen, 22 mei. RAVON-stand Wim en Jacqueline Dinnessen en excursies door W. Dinnessen, E. Goverse en I. Janssen.
- Natuurinformatiemarkt. Jubileum Vogelrevalidatie Centrum Zundert. 25 en 26 juni. RAVON stand. A. van Rijsewijk m.m.v. J. Stoutjesdijk en W. Schuitema.
- Vogelfestival Oostvaardersplassen, 27 en 28 augustus. Combinatie met VOFF-stand (K. Joosten, J. Janse, L. Sparrius, E. Werkman).
- RAVON-dag, 12 november 2005. Stand RAVON-publicatiebureau en Werkgroep Monitoring.